

Школьная планета

НЕ БУДЬ ЧУЖЫНЦАМ НА СВАЁЙ ПЛАНЕЦЕ! № 5 Студзень 2017

Выданне ДУА "Сярэдняя школа № 2 горада Березіно" Мінскай вобласці

Фінансавая граматынасць

СПЕЦЫЯЛЬНЫ ПРАЕКТ

ФІНАНСАВАЯ АЗБУКА

ЗБЕРАЖЭННІ - грошы, адкладзеныя людзьмі на якія-небудзь пэўныя мэты або для забеспячэння атрымання ў будучыні даходу. Зберажэнні могуць размяшчацца на ашчадным рахунку ў банку, у Сістэме нацыянальных зберажэнняў або накіроўвацца на куплю каштоўных папер.

ЗБЕРАЖЭННІ - частка даходу хатніх гаспадарак пасля выплаты падаткаў, які не расходуюцца на набыццё спажывецкіх тавараў. У шырокім сэнсе адносіцца да зберажэнняў і тая частка даходаў хатніх гаспадарак, якая выкарыстоўваецца для выплаты пазык.

У большасці выпадкаў зберажэнні выкарыстоўваюцца для куплі каштоўных папер і іншых фінансавых інструментаў, або размяшчаюцца ў выглядзе банкаўскіх укладаў.

Адрозніваюць:

- чыстыя асабістыя зберажэнні;
- чыстыя зберажэнні карпарацый;
- чысты лішак дзяржавы.

АСЦЯРОЖНА**МАХЛЯРСТВА З БАНКАМАТАМІ**

На кожны спосаб захоўвання інфармацыі будзе прадуманы спосаб узлому і несанкцыянаванага доступу, тым больш, калі інфармацыя звязана з грашовымі сродкамі. Чым вышэй узровень тэхналогій абароны, тым вышэй становіцца ўзровень узломшчыкаў інфармацыйных сістэм.

ЯКІЯ СПАСАБЫ МАХЛЯРСТВА З БАНКАМАТАМІ СУСТРАКАЮЦА?

1. Карыстанне зламыснікамі выкрадзенай або страчанай картай у выпадку падгледжанага ці запісанага ў даступным месцы ПІН-кода. Гэта адбываецца выключна па неасцярожнасці ўладальніка карты.

2. Карыстанне картай асобамі, якія маюць да яе свабодны доступ. Часцей за ўсё гэта члены сям'і ці сябры, якія ведаюць ПІН-код.

3. Маніпуляцыі з абсталяваннем:

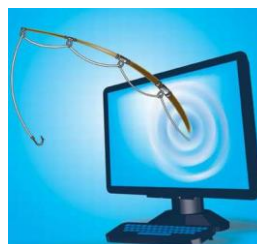
• «Ліванская пятля». Акно ўводу карты блакіруецца, карта застрае. Махляр, знаходзячыся непадалёк і назіраючы за ПІН-кодам, раіць тэрмінова звярнуцца ў размешчанае непадалёку аддзяленне банка або сэрвісную службу. Калі ўладальнік карты сыходзіць, махляр карыстаецца картай.

• Аб'екты з тэлекамерамі, пры дапамозе якіх магчыма падгледзець ПІН-код чалавека, які карыстаецца банкаматам. Камера можа быць добра замаскіравана, таму чалавек не праяўляе асцярожнасці.

• Устаноўка на банкамат прылады счытвання магнітнай паласы карты. На акно прыёму карты ўсталёўваюць счытвальнік дадзеных, а на сапраўдную клавіятуру кладуць дадатковую. Клавіятура захоўвае інфармацыю аб ПІН-кодзе. Атрыманыя дадзеныя дазваляюць вырабіць дублікат пластыкавай карты і скарыстацца грашовымі сродкамі з рахунку.

4. Так званы «фішынг», або «закідванне вуды». У вас любымі спосабамі спрабуюць выведаць рэквізіты банкаўскай карты ці ПІН-код: званкі ад «супрацоўнікаў банка», інтэрнэт - лісты, дзе просяць пацвердзіць свае рэквізіты онлайн, паведамленні і да т. п.

5. Вірусы ў праграмным забеспячэнні банкаматаў або інтэрнэт-сістэмы, якія адсочваюць праведзеныя аперацыі і крадуць інфармацыю аб пластыкавых картах. Спосаб досыць рэдкі і складаны, так як праграмнае забеспячэнне банкаматаў дастаткова добра абаронена.

6. Самы звычайны крадзёж: рабаванне банкаўскага кліента, які толькі што скарыстаўся банкаматам і атрымаў наяўныя грошы.

Дом, у якім утульна ўсім!

АСЦЯРОЖНА

МАХЛЯРСТВА З БАНКАМАТАМІ

ЯК АБАРАЊІЦЬ СЯБЕ АД АШУКАНЦАЎ?

Каб не стаць ахвярай злачынных дзеянняў, уладальніку карты варта быць асцярожным і ведаць некаторыя правілы:

- Самая галоўная парада: нікому не паведамляйце ПІН-код сваёй карты. Гэтую інфармацыю, акрамя вас, не павінен ведаць ніхто: ні супрацоўнік банка, ні калектар, ні падатковая інспэкцыя. Самае надзейнае месца для захоўвання ПІН-кода – ваша памяць.

- Тэлефон службы падтрымкі банка паказаны на маніторы банкамата, гарачая лінія бясплатная. Па магчымасці не адыходзьце ад акна банкамата, калі ваша карта затрымалася.

- Калі карта ўводзіцца ў тэрмінал праблемна, не ўстаўляйце яе з сілай: скарытайцеся іншым банкаматам. Гэтак жа паступіце, калі бачыце якія-небудзь прымацаваныя да банкамата прадметы.

- Падключыце на свой тэлефон паслугу смс-інфармавання аб усіх аперацыях з вашым рахункам: вы будзеце ў курсе, калі хтосьці скарыстаецца вашай картай без вашага ведама, нават калі гэта будзе хто-небудзь са сваякоў.

- Пры страце карты адразу звяртайцеся ў банк для яе блакіравання: бо ашуканцы паспрабуюць скарыстацца ёй максімальна хутка.

- Стаўцеся з недаверам да «суседзяў па чарзе». Не варта весці размову з мілай суседкай, адначасова ўводзячы ПІН-код на клавiятуры. Старайцеся прыкрываць клавiятуру рукой, каб лічбы ПІН-кода заставаліся незаўважанымі.

- Карытайцеся надзейнымі банкаматамі: яны павінны знаходзіцца ў людных месцах, усярэдзіне будынкаў буйных і салідных гандлёвых сетак, у аддзяленнях банкаў.

- Калі ёсць магчымасць, карытайцеся картай з чыпам: за ўвесь час іх існавання не было ўдалых выпадкаў счытвання з іх інфармацыі.

Афарызмы на англійскай: грошы, багацце і беднасць

Аб багатых (*the rich*) і бедных (*the poor*) складвалі казкі і пісалі раманы на працягу ўсёй гісторыі чалавецтва. У грамадстве заўсёды існуюць гэтыя два класы, і цяпер іх адрозненне вызначае тое колькасць грошай (*money*), якое мае чалавек. На пытанні багацця (*wealth*) і беднасці (*poverty*) заўсёды глядзелі па-філасофску, таму на гэтую тэму існуе шмат афарызмаў. Тое ж датычыцца і грошай: філосафы ніяк не могуць вырашыць, ці з'яўляюцца яны добром, ці, наадварот, крыніцай зла ў нашым свеце.

The first wealth is health. (англ.)

Здароўе — галоўнае багацце.

Ральф Уолда Эмерсан - амерыканскі эсэіст, паэт, філосаф, пастар, лектар, грамадскі дзеяч.

That man is the richest whose pleasures are the cheapest.

Той чалавек самы багаты, чые задавальненні — самыя танныя.

Генры Дэвід Тора - амерыканскі пісьменнік, мыслар, натураліст, грамадскі дзеяч.

8 «віртуальных валют» Беларусі: усе аб электронных грошах

Электронныя грошы – новае для фінансавога рынку паняцце, якое знаходзіцца сёння на этапе станаўлення. Як правіла, пад «віртуальнай валютай» прынята разумець грашовыя сродкі ў электронным выглядзе, якія знаходзяцца на электронным носьбіце ў распараджэнні карыстальніка. У Беларусі ад электронных грошай доўга адмаўляліся. Іх легалізацыя адбылася толькі ў пачатку 2013 года, калі ўступіла ў сілу новая рэдакцыя Банкаўскага кодэкса.

WebMoney – электронныя грошы, правяраныя часам

Аплаціць з дапамогай WebMoney можна ўсё, што ваша душа пажадае: паслугі аператараў сувязі, пастаўшчыкоў, крам інтэрнэт-гандлю – гэта толькі верхушка айсберга.

Першым крокам у працы з WebMoney стане стварэнне электроннага кашалька. Пасля папоўніць яго можна будзе некалькімі спосабамі, праўда, пры любым з іх вы заплаціце.

Wallet One – усе грошы ў адным кашальку

Wallet One – самы малады ўдзельнік беларускага банкаўскага рынку.

Для далучэння да сэрвісу вам спатрэбіцца мабільны тэлефон або камп'ютар з доступам у Інтэрнэт.

Нягледзячы на «юны ўзрост», Wallet One дазваляе сваім карыстальнікам ажыццяўляць шырокі спектр плацяжоў: ад паслуг мабільнага аператара да заказаў у інтэрнэт-крамах.

Belqi – QIWI па-беларуску

Belqi*(«вавёркі») – даволі маладая сістэма электронных грошай.

Праца з belqi, аналагічна WebMoney, пачынаецца з рэгістрацыі на сайце праекта і стварэння віртуальнага кашалька.

У якасці асноўных кірункаў выкарыстання банк прапануе кліентам:

- імгненную аплату анлайн гульняў, новых функцый у сацыяльных сетках;
- бяспечныя плацяжы ў іншыя краіны;
- плацяжы па раскладзе – цяпер вы ніколі не забудзеце, каб заплаціць за інтэрнэт, кабельнае тэлебачанне паслугі сатавай сувязі, камунальныя плацяжы;
- пераводы грошай паміж сваімі рахункамі.

Любіш катацца, любі і Берліё

З дапамогай сістэмы электронных грошай Берліё можна ажыццяўляць разлікі за аўтамабільнае паліва ў Беларусі і за мяжой.

EasyPay – марнаваць грошы проста

Зносіны з EasyPay традыцыйна пачынаюцца з рэгістрацыі на сайце, пасля чаго перад вамі адкрываецца магчымасць ажыццяўлення мікраплацяжоў з дапамогай Інтэрнэту і SMS.

- ажыццяўляць праз Інтэрнэт куплю тавараў як у беларускіх, так і ў замежных Інтэрнэт-крамах, названых у спісе прадаўцоў на сайце сістэмы;
- аплату камунальных плацяжоў, паслуг інтэрнэт-правайдэраў, аператараў сувязі, тэлебачання і многіх іншых;

МТС – не толькі аператар!

МТС Грошы – яшчэ адна сістэма «віртуальнай валюты». МТС Грошы надаюць магчымасць сваім абанентам ажыццяўляць плацяжы з выкарыстаннем асабовага рахунку мабільнага тэлефона (знаходзячыся ў межах зоны пакрыцця МТС). Пры гэтым няма неабходнасці адкрываць рахунак у банку.

**iPay – плацім праз мабільны
рахунак**

Прадаплочаныя карты

iPay

Праз iPay кліент можа аплачваць тавары і паслугі ў інтэрнэце, набываць квіткі ў тэатр і на канцэрты, пагашаць крэдыты, аплачваць камунальныя паслугі па сродках станоўчага балансу асабовага рахунку на мабільным тэлефоне.

Працаваць з iPay прасцей, чым з большасцю іншых беларускіх сістэм электронных грошай, хоць бы таму што для гэтага не патрабуецца стварэнне электроннага кашалька, дадатковая рэгістрацыя і асобнае папаўненне рахунку. Аплата паслуг вырабляецца альбо шляхам адпраўкі sms або праз Асабісты кабінет на сайце аплатнай сістэмы.

Калі казаць аб тым вызначэнні, якое ў паняцце электронных грошай ўкладвае Нацбанк, то трэба згадаць і пра прадаплочаныя карты электронных грошай.

Дадзеныя картачныя прадукты могуць быць выкарыстаны ў якасці звычайнай аплатнай карты, але, тым не менш, іх прынята адносіць менавіта да электронных грошай.

Нягледзячы на тое, што сярэднестатыстычны беларус яшчэ не хутка будзе атрымліваць зарплату электроннымі грашыма, далейшая эвалюцыя сістэм электронных грошай у Беларусі важная і непазбежная.

**ФИНАНСОВАЯ
ГРАМОТНОСТЬ - ЭТО
УВЕРЕННОСТЬ В СВОЕМ
БУДУЩЕМ!**

ДУА "Сярэдняя школа № 2
горада Берэзіно"
223311
вул. Мультана, 19
Электронная пошта
berezinosch2.edu@tut.by
Сайт школы
berezino2.school.by

Газета "Школьная планета"
выходзіць адзін раз у месяц.
Творчы калектыў клуба
"Юны журналіст": Дудко
Аляксандра, Жук Вольга,
Вайцяховіч Лізавета,
Власюк Марыя, Маркевіч
Ірына